

В іншому листі до Б. Грінченка Т. Зіньківський слушно зазначав: «Мені здається *«прийняти»* а не *«принять»*, бо-ж и *приймаю* як и *прийти*, *вийти*, *вийшов*, *здіймати*. Се від ст. слов. (старослов'янського слова – Г.Ш.) *приити*, *приимати*, *соимати»*.

Отже, розвиваючи нормативні традиції, закладені Т. Шевченком, Т. Зіньківський як лексикограф, публіцист, перекладач своєю творчістю сприяв зміцненню основ української літературно-національної мови.

ОСОБЛИВОСТІ ІДІОСТИЛЮ А.-Г. ГОРБАЧ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ УКРАЇНСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ НІМЕЦЬКОЮ МОВОЮ

Шум О.В.

Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка

За мету нашого дослідження ми ставимо розгляд особливостей ідіостилю перекладача, зокрема при відтворенні українських фразеологізмів німецькою мовою. У якості ілюстративного матеріалу ми обрали твори «Любаска» В.Габора та «Дивись назад» Г. Пагутяк, а також їхні переклади німецькою мовою, здійснені А.-Г. Горбач („Die Geliebte“ та „Sieh zurück“ відповідно).

Розглядаючи питання власного стилю перекладача ми спираємося на наукові розвідки М. Іваницької [2], А. Науменка [3] та М. Новікової.

Так, на думку А. Науменка, ще не так давно дослідники не надавали особистості перекладача особливого значення, сприймаючи його просто як належне [3, с. 142]. Науковець виділяє три складові індивідуального стилю перекладача. За його твердженням, перекладач як необхідний учасник філософсько-психологічного процесу сприйняття оригіналу як об'єкта довкілля обов'язково повинен бути присутній у тексті перекладу. І це (тобто перекладач як суб'єкт сприйняття) є першою складовою частиною індивідуального стилю перекладача, у межах якої перекладач виступає як особистість із різноманітними іпостасями (ликами): як етнографічна, історична, соціальна, етнічна та ін. особа [3].

Отже, з вищезазначеного можна зробити висновок, що перекладач не лише транслює авторські особливості іншою мовою, а й привносить у переклад власне розуміння, а відтак – формує власний стиль перекладу [3, с. 143]. Таким чином, тяжіння перекладача до будь-якого виду трансформацій авторських одиниць у перекладі може розглядатися як його індивідуальна риса.

М. Іваницька, досліджуючи німецько-українські літературні взаємини, доходить висновку, що в іншій культурі країну репрезентують не стільки спорадичні переклади, скільки цілеспрямована праця перекладачів, котрі забезпечують якість перекладу та його рецепцію чужомовним реципієнтом завдяки поступовому пізнанню літературного процесу вихідної культури [2, с. 31]. Таким чином, ступінь розуміння перекладу читачем цілком залежить від майстерності перекладача.

Нагадаємо, що стійке сполучення двох і більше слів, яке у процесі мовлення відтворюється як готова словесна формула і звичайно являє собою семантичну

цілісність, називається фразеологічною одиницею, або фразеологізмом [1, с. 11]. Фразеологізм складається не менше як з двох слів-компонентів, причому як складники у ньому виступають не лише повнозначні, а й службові слова

Щодо функціонально-стилістичних властивостей фразеологізмів, то серед них виділяють три групи [1, с. 110]:

- фразеологізми, що належать до розмовного стилю;
- фразеологізми, що належать до книжних слів;
- стилістично нейтральні фразеологізми.

Стилістичне забарвлення фразеологізмів великою мірою залежить від стилістично нейтральних фразеологізмів.

Фразеологізми бувають різної синтаксичної будови: можуть мати форму незалежного речення, підрядного речення, словосполучення (предикативного, підрядного чи сурядного), а також являти собою поєднання повнозначного слова із службовим.

На нашу думку, відтворення фразеологічних одиниць при перекладі – дуже важке завдання. Переклад фразеологічних одиниць, особливо образних, становить значні труднощі. Це пояснюється тим, що багато з них є яскравими, емоційно насиченими зворотами, що належать до певного мовного стилю і часто носять яскраво виражений національний характер. При перекладі стійких сполучень слів варто також враховувати особливості контексту, у якому вони вживаються. При перекладі фразеологізму перекладачеві необхідно передати його зміст і відобразити його образність, знайшовши аналогічний вислів в німецькій мові й не випустивши при цьому з виду стилістичну функцію фразеологізму. При відсутності в мові перекладу ідентичного образу перекладач змушений вдаватися до пошуку «приблизної відповідності» [1].

З перекладацької точки зору фразеологічні одиниці діляться на дві групи:

- 1) фразеологічні одиниці, що мають еквіваленти в інших мовах;
- 2) безеквівалентні фразеологічні одиниці.

Таким чином, залежно від того, якого способу передачі фразеологізму переважно дотримується перекладач, можна говорити про риси його ідіостилю.

З проаналізованого матеріалу ми доходимо висновків, що при перекладі фразеологізмів А. Г. Горбач передає їх стилістично нейтральними словосполученнями, що характеризує перекладацьке рішення, а відтак і особистий стиль перекладача, наприклад: *покинути напризволяще* [4, с. 292] – *fehlen Dat. keineswegs* [5, с. 126]; *дати собі ради* [4, с. 292] – *sehr gut zurechtkommen* [5, с. 126].

Подальші дослідження у даній галузі, на нашу думку, сприятимуть глибшому і детальнішому розгляду питання стилю перекладача та його співвіднесення зі стилем автора.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алефіренко М. Теоретичні питання фразеології. – Харків: Вища школа, 1987. – 133 с.
2. Іваницька М. Л. «Своє» та «чуже» у теорії перекладу та структурі мовної особистості перекладача: [стаття] / М. Іваницька. – [Електронний ресурс]. – (Режим доступу) <http://zavantag.com/docs/2053/index-14667-1.html>

3. Науменко А. М. Складові індивідуального стилю перекладача: [стаття] / А.Науменко. // Новітня філологія. – М., 2009. – №13 (33). – С. 141-153. – (Режим доступу) http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/2010_13/13-16.pdf
4. Квіти в темній кімнаті: Сучасна укр. Новела. / Літ. ред. В. Даниленко. – К.: Генеза, 1997. – 432 с.
5. Ein Rosenbrunnen (Junge Erzähler aus der Ukraine. Eine Antologie) von Anna-Halja Horbatsch. – Brodina Verlag, 1998. – 206 S.

ФАКТОРИ ВИНИКНЕННЯ ТА ВИРАЖЕННЯ ЕМОЦІЙ

Щибрик Т.П.

Київський національний лінгвістичний університет

Виникнення, вираження та специфіка індивідуальних емоцій залежать від багатьох чинників. Емоції зазнають впливу від культури певної країни, економічних факторів, освіти та професійної діяльності індивіда, гендерних факторів, віку, сімейного стану, життєвих умов, особливостей психічного складу особистості, її схильності до переживання певних емоцій, психосоматичного здоров'я індивіда та ситуативної специфіки, що впливає на вираження емоцій [3, с. 503–504]. В цілому спостерігається позитивна кореляція між загальним задоволенням життям, добробутом та такими емоціями, як щастя, задоволення, подив, гордість та негативна кореляція з емоціями суму, огиди, страху, хвилювання, відчаю. Проте, не виявляється співвідношення з іншими емоціями, насамперед, з емоцією гніву, оскільки індивіди, які в цілому задоволені життям, часто переживають емоцію гніву, що відносить вище зазначену емоцію до статусних емоцій, які виникають як реакція на порушення норм поведінки інших людей. Тож, індивіди, які переживають гнів, відчувають право і здатність судити поведінку інших. Жінки переживають емоції частіше (20 разів в день (40 %)), інтенсивніше та експресивніше, ніж чоловіки – 15 разів на день (30 %). Віковий фактор проявляється в тому, що особи віком більше 40 переживають емоції з меншою частотою, інтенсивністю та експресивністю, ніж ті, які ще не досягли 40, насамперед, це стосується емоції гніву, що пояснюється тим, що у людей страшого віку більш реалістичні погляди та очікування від життя у поєднанні з усвідомленням недосконалості навколишньої дійсності та значним життєвим досвідом, що надає мудрості. Позитивні емоції у людей, старших 40, відзначаються довшою тривалістю. Ситуативний (контекстуальний) чинник емоцій виявляється в тому, що емоції виникають як реакція на певне оточення навколишнього середовища. Встановлено, що робоча обстановка підвищує вірогідність виникнення негативних емоцій, в першу чергу, гніву і зменшує вірогідність продукування позитивних емоцій щастя, радості, задоволення. В домашньому оточенні частіше переживається емоція хвилювання, рідше – емоція гніву. В публічному середовищі найчастіше виникає емоція щастя і найрідше – емоція гніву, суму. [4, с. 659]. Особливості психіки індивіда та темперамент визначаються його генотипом, який породжує інстинктивну поведінку, та соціотипом, який визначається соціальними нормами поведінки, обраними